

نوآوری‌های مدرسه‌ای

سردبیر

سرآغاز

مدرسه می‌شوند. حال برای این که این کارها در مدرسه ما بروز و ظهور یابد بیش از آن که نیاز به منابع و امکانات فیزیکی و مادی داشته باشیم، به حمایت‌های معنوی و مدیریتی مدیران ارشد و فکر اندیشه‌والای خود و معلمان نیاز داریم. اگر بخواهیم منصفانه به این اقدامات توجه کنیم، به این اصل مهم پی خواهیم برد که ما هم به‌عنوان عوامل انسانی تأثیرگذار در فرایند تعلیم و تربیت، در قبال تغییرات بنیادی در آموزش و پرورش وظایف و تعهداتی داریم که باید خود را برای آن مهیا کنیم. یعنی همان اصل احساس مسئولیت و تعهد در قبال وظایف. انتظار نداشته باشیم همه چیز برون‌زاد باشد و از سوی دیگران به نفع ما صادر شود. چرا که سهم ما مدیران و معلمان مدارس نیز در این پروسه کم نیست. اگر ما در این فرایند همراه و هم‌راستا با تغییرات نباشیم و در این مسیر قدم برنداریم، مقاومت‌ها سخت‌تر شده و به ناچار مانند دود در بستر تغییرات تغییر مسیر می‌دهد. راه‌ها را می‌گشاید ولی نه آن‌طور که باید بگشاید بلکه آن‌طور که برایش مقدور باشد! و لذا همه ما در عدم موفقیت و تحقق کامل تغییرات مسئول خواهیم بود. در آن صورت، هیچ‌کس دیگری را شماتت نخواهد کرد، بلکه همه ما مشمول شماتت و سرزنش هستیم.

پی‌نوشت

۱. آریان پور، امیرحسین (۱۳۷۵)، زمینه جامعه‌شناختی فصل ۲۳.
۲. قورچیان، نادرقلی (۱۳۷۸)، برنامه‌ریزی ملی، منطقه‌ای در نظام‌های آموزشی، دوره دکتری، تهران واحد علوم و تحقیقات.
۳. حنیفی، حسین، رحمتی، محمدحسین، (۱۳۸۹)، مبانی تحول بنیادین نظام آموزش و پرورش، نورالتقلین.

نوآوری تغییری است که بتواند در یک جریان بهبود به‌وجود آورد. هیچ‌کس به خودی خود منجر به بهبود نمی‌شود. نوآوری را می‌توان مترادف با تغییر مفید دانست^۱. ایجاد تغییرهای مفید در جوامع، آموزش‌دهنده‌ریشه‌ای‌ترین و پایدارترین نوآوری‌ها هستند. گستره نوآوری‌ها در سازمان‌ها و واحدهای آموزشی بی‌کران است. چون نیازها و ضرورت‌ها، مدام رخ می‌نمایند. مدیران و برنامه‌ریزان نوآور همواره در صدد بالا بردن توانمندی‌های خود هستند. آنان با توجه به عوامل ناکام‌کننده به تقویت عواملی می‌پردازند که کامیابی‌ها را به ارمغان می‌آورند و این همان گشودن پنجره‌های آگاهی به روی فراگیران است^۲.

فعالیت‌های آموزشی مدارس بر پایه «آماده‌سازی» فراگیران و تقویت «خودآموزی» آنان شکل گرفته است. برجسته‌ترین تغییراتی که در آموزش و پرورش موجب تحول و نوآوری می‌شود را می‌توان تغییر در شیوه کار معلم (به‌سازی کیفیت تدریس معلمان)، سهیم کردن معلمان و کارکنان در مدیریت و اداره مدرسه، افزایش نیروهای موجه معلم‌یار، گسترش کارافزارهای آموزشی و ایجاد عادت به مطالعه و تحقیق در دانش‌آموزان دانست^۳.

اکثر آن‌چه را که در حوزه نوآوری‌های مدرسه‌ای برای تغییر بنیادین در آموزش و پرورش مطرح شده و نمونه بارز آن را در پاراگراف فوق مشاهده می‌نمایید، جملگی از اقداماتی است که در فرایند تعلیم و تربیت فرصت انجام می‌یابند. به‌سازی کیفیت تدریس معلم، مشارکت دادن او در امور مدرسه، استفاده از معلم‌یار و عادت به مطالعه و تحقیق چهار اقدام از پنج اقدامی است که در این فرایند ایفای نقش دارند و موجب نوآوری‌ها و تغییر در